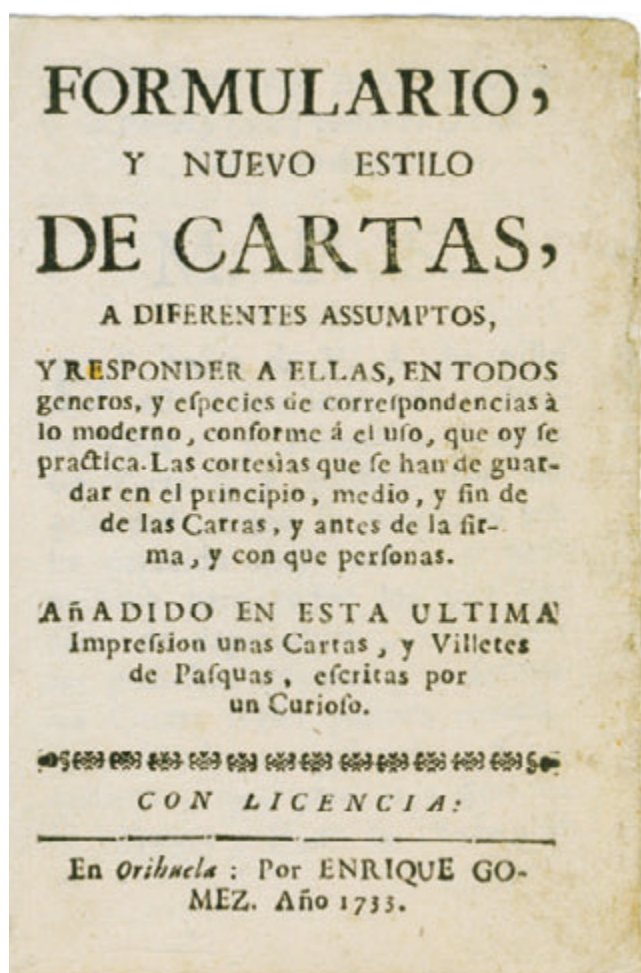
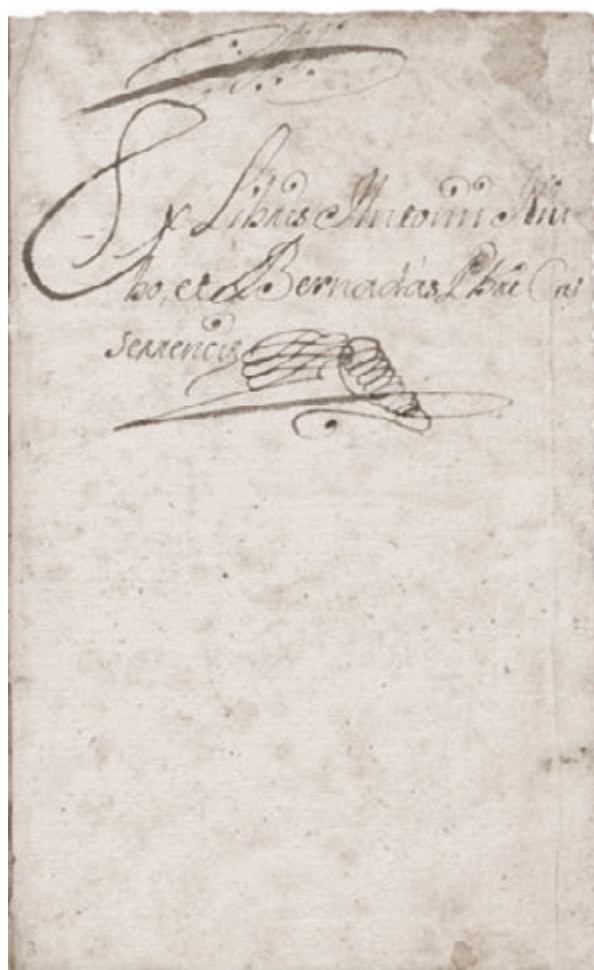

NOU ESTIL

Fons Casa Rossell

Fons Casa Rossell

A la Biblioteca Nacional hi ha un volum en vuitè —procedent de la biblioteca de casa Rossell d'Ordino— que té un títol deliciós: *Formulario, y nuevo estilo de cartas, a diferentes assumptos, y responder a ellas, en todos géneros, y especies de correspondencias á lo moderno, conforme á el uso, que oy se practica. Las cortesias que se han de guardar en el principio, medio y fin de las Cartas, y antes de la firma, y con qué personas*. El llibre el va editar a Oriola un tal Enrique Gómez, l'any de 1733. Ja en fa uns quants dies, d'això. Quan el senyor Gómez va tirar endavant

el projecte, Johann Sebastian Bach feia de cantor a Sant Tomàs, a Leipzig, i començava a treballar en el que seria la *Missa en si menor*, Georg Friedrich Händel estrenava un parell d'oratoris i una fabulosa òpera, *Orlando*. Antoni Fiter i Rossell tenia llavors vint-i-set anys, i potser va tenir a les mans el llibre, tot i que l'ex-libris apunta que el seu primer propietari va ser un capellà de Casserres, al Berguedà: mossèn Antoni Niubó i Bernadas. Fiter, que era un home curiós, segur que va entretenir-se algunes bones estones a repassar els models epistolars que proposava el

llibre. Totes o gairebé totes les circumstàncies socials que podien preocupar l'home del barroc tenien la seva expressió epistolar. Tens un amic que t'ha fet saber que li han donat carabasses? Copia el model de resposta, home, que és inspiradíssim:

“Dueño, y Señor, y Amigo: celebro la de V. M. con la estimación del cariño que le professo, por las noticias de su restaurada salud aunque estas quiebras se llevan siempre con gusto en la consideración de grangearse en el sacrificio de Venus, a quien siempre tributan holocaustos los hombres del garvo de V. M., siendo Adonis de su delicioso Templo.”

Vols felicitar un general per una merescuda victòria?
Cap problema:

“Bien prevista teníamos la victoria, que V. Exc. ha conseguido, según las experiencias de su robusto valor, vínculo heredado de tantos gloriosos progenitores, que con la bizarría, y liberalidad, que es notorio al Mundo, supieron verter su ilustre sangre en servicio del Rey, y aumento de la Monarquía.”

TOTES O GAIREBÉ TOTES LES CIRCUMSTÀNCIES SOCIALS QUE PODIEN PREOCUPAR A L'HOMME DEL BARROC TENIEN LA SEVA EXPRESSIÓ EPISTOLAR

Però a Andorra no hi havia ni generals ni batalles ni monarquies, i és evident que els negocis dels Rossell anaven per una altra banda. Una consulta als índexs ens permet trobar models sensibles: tractaments protocol·laris, cartes de condol per la mort d'un fill o d'una mare, cartes de recomanació i petitòries, d'agraïment per un favor concedit i, al final de tot, una panòpia de *Papeles amorosos* que, com si fóssim al temps de les perruques i el rapè de *Les liaisons dangereuses*, ens donen una mica la idea de les enormes complicacions logístiques de la vida galant d'aquella època:

“Primer Papél que escribe un Galán a una señora, que bien quiere, dándola a entender por él su afición, pág. 187.

Papél Segundo, pág. 188.

Respuesta de la Dama, admitiendo, pág. 188.

Otra al mismo assumpto, pág. 188.

Otra de la Dama, dándose por desentendida, pág. 189.

Otra admitiendo la Dama, pero respondiendo más humana, pág. 189.

Papél, respondiendo el Galán a la Dama, que le admitió, pág. 190.

Otra al mismo assumpto, pág. 191.

Respóndese al Papel en que fue despedido el Galán, pág. 191.

Otra al mismo assumpto, pág. 192.

Papel, pidiendo, zelos el admitido de su Dama, pág. 192.

Responde la dama, sintiéndose de la presunción, pág. 193.

Responde el Galán, dando satisfacción de su presumido error, p. 194.”

Hom es queda mirant el llibre com aquell que bada davant de l'esquelet d'un dinosaure. És un fòssil, la relíquia d'una època que ja mai no tornarà. Com que servidor ja té una edat, encara vaig poder escriure algunes cartes i rebre'n unes quantes més. Res a veure amb el correu electrònic, que serà molt útil i necessari, però que és a l'art epistolar el que la música d'ascensor és a la música. No hi fa res que les icones que activen les funcions del programari remetin sovint a l'imaginari del món postal, amb els seus segells i amb els seus sobres. És una altra cosa. Quan escrius una carta en paper hi ha tot d'imponderables, la dimensió temporal, l'eficàcia dels serveis postals, en el fons la incertesa i el dubte, que són trets de caràcter que ens fan més humans. Ja haurà arribat? Ho haurà llegit? Hi haurà resposta? Vivim ara més de pressa. Quan prems la tecla irreversible que envia el correu electrònic sempre et preguntes si no t'has precipitat, si t'has deixat alguna cosa important, o si la redacció és prou clara i escaient. I envies un correu i si al cap de deu minuts no t'han contestat ja comences a patir, i a sospitar que el que has escrit se n'ha anat als llimbs digitals, d'on mai més no podrà sortir.

HOM ES QUEDA MIRANT EL LLIBRE COM AQUELL QUE BADA DAVANT DE L'ESQUELET D'UN DINOSAURE

Respuesta.

AMIGO, por estár V.M. puntual observante de los filis de la Corte, me ha ganado por la mano, en la puntualidad de anunciarme las Pasquas; pero no se dà por vencido mi afecto en desearse las à V. M. muy gustosas, retornandose las mi cariño, y deseando las logre con las mayores felizidades, esperando siempre ordenes de V. M. para que haga experiencia de mi fina voluntad, quedando à su obediencia con todo rendimiento, deseando le guarde N. Señor los felizes años que desco, &c.

PAPELES AMOROSOS.

Primer Papel, que escribe un Galàn à una Señora, que bien quiere, dandola à entender por èl su aficion.

SEÑORA, aunque el continuado passéo de la calle de V.M. mirar de sus ventanas, y otras cosas, como suspiros, señas, y acciones, le ayan dicho mi aficion, acerca de mi persona, se atreve mi cortés desahogo à poner en sus manos estos toscos borrones,

nes escritos mas con afecto, que bien discurridos, para quedar yo con el consuelo, de que yà que no sean admitidos con todo aquel afecto, que mi rendimiento merece, à lo menos no cansan à v. m. à quien suplico se sirva de darme el alivio, que en este mi lastimado corazon ha menester; assi lo espero de su mucha piedad, discrecion, y hermosura, prendas que campean en v. m. como nativas. Guarde Dios la persona de v. m. mas que à mi, &c.

Papel segundo.

SEÑORA, segunda vez buelvo à tomar la pluma entre medroso, y confuso, dudando si en cuenta de lo rendido se me perdonarà lo osado; mi delito consiste en querer à v. m. y si este lo es, confiessele, y como reo me expongo al castigo de las iras de v.m. que siendo tuyas, las tendré por dulces, con proposito, no de enmendarme, si de continuar la empresa, hasta tanto que merezca saber si v. m. me harà dichoso, dandome permiso para que en la hoguera de mi amor arda continuamente la memoria de v. m. de quien espero se ha de dàr

He buscat per casa la capsa de sabates on guardo les cartes velles i les postals rebudes. Feia tant de temps que no me les mirava que l'escriptura m'ha semblat tan antiga i retòrica com la que proposen els exemples del llibre de la casa Rossell. Qui sap si a les cases dels meus interlocutors hi ha encara les meves cartes, endreçades en una altra capsa de sabates i que, algun dia, seran redescobertes i rellegides amb una punteta d'emoció i una bona dosi de vergonya aliena. No les canviaria per la tecnologia moderna, és clar, que és tan pràctica per als esperits mandrosos i acomodaticis com ara el meu. Però la contemplació d'aquelles cartes esgrogueïdes, escrites a màquina o amb cal·ligrafia de col·legi de monges em reconcilia

amb la tradició, amb el fil invisible que tot ho lliga, que arrenca des del primer moment en què a algun sumeri se li va acudir que escriure un missatge en una tauleta d'argila era un bon sistema per comunicar amb la gent que tens lluny, per connectar amb els negocis misteriosos del món.

Albert Villaró Boix
Escriptor